Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. lapkričio 8 d.*

„SESV 20 ir 21 straipsniai — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — 51 straipsnis — Direktyva 2003/109/EB — Trečiųjų šalių piliečiai — Teisė gyventi valstybėje narėje — Direktyva 2004/38/EB — Trečiųjų šalių piliečiai, kurie yra Sąjungos piliečių šeimos nariai — Trečiųjų šalių piliečiai, kurie nei lydi Sąjungos pilietį, nei prie jo prisijungia priimančiojoje valstybėje narėje, ir gyvena piliečio kilmės valstybėje narėje — Trečiųjų šalių piliečio teisė gyventi kitoje valstybėje narėje gyvenančio piliečio kilmės valstybėje narėje — Sąjungos pilietybė — Pagrindinės teisės“

Byloje C-40/11

dėl *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* (Vokietija) 2011 m. sausio 20 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2011 m. sausio 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Yoshikazu Iida

prieš

Ulmo miestą (Stadt Ulm)

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro trečiosios kolegijos pirmininko pareigas einantis R. Silva de Lapuerta (pranešėjas), teisėjai K. Lenaerts, E. Juhász, T. von Danwitz ir D. Šváby,

generalinė advokatė V. Trstenjak,

posėdžio sekretorė A. Impellizzeri, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. kovo 22 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Y. Iida, atstovaujamo advokatų T. Oberhäuser ir W. Weh,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir A. Wiedmann,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos L. Van den Broeck ir C. Pochet,

— Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vláčil,

— Danijos vyriausybės, atstovaujamos C. H. Vang,

* Proceso kalba: vokiečių.

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* L. D'Ascia,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos C. Wissels ir K. Bulterman bei J. Langer,

— Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Szpunar,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos S. Hathaway, vėliau A. Robinson, padedamų baristerio R. Palmer,

— Europos Komisijos, atstovaujamos C. Tufvesson ir H. Krämer,

susipažinęs su 2012 m. gegužės 15 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su Sąjungos teisės nuostatų, kuriomis reglamentuojama trečiųjų šalių piliečių teisė gyventi valstybėje narėje ir Sąjungos pilietybė, aiškinimu.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą tarp Y. Iida ir *Stadt Ulm* dėl pastarojo atsisakymo suteikti Y. Iida teisę gyventi Vokietijoje pagal 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančią Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančią direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158; p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46), ir šiuo pagrindu jam išduoti leidimą gyventi šalyje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2003/109/EB

3 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL L 16, p. 44; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 272) 1 straipsnio „Reguliavimo dalykas" a punkte nustatyta:

„Ši direktyva nustato:

a) sąlygas, kuriomis valstybė narė suteikia ilgalaikio gyventojo statusą jos teritorijoje teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams ir panaikina tokį statusą, bei su tokiu statusu susijusias teises; ir <…>"

4 Šios direktyvos straipsnio „Taikymo sritis" 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma trečiųjų šalių piliečiams, teisėtai gyvenantiems valstybėje narėje.

2. Ši direktyva netaikoma trečiųjų šalių piliečiams, kurie:

a) apsigyvena turėdami tikslą studijuoti arba įgyti profesinį išsilavinimą;

b) turi leidimą gyventi valstybėje narėje laikinosios apsaugos pagrindu, arba kreipėsi dėl leidimo gyventi tokiu pagrindu ir laukia, kol bus priimtas sprendimas dėl jų statuso;

c) turi leidimą gyventi valstybėje narėje pritaikius papildomos apsaugos formą pagal tarptautinius įsipareigojimus, nacionalinės teisės aktus arba valstybėse narėse galiojančią praktiką, arba kreipėsi dėl leidimo gyventi tokiu pagrindu ir laukia, kol bus priimtas sprendimas dėl jų statuso;

d) yra pabėgėliai arba kreipėsi su prašymu pripažinti juos pabėgėliais, ir dėl jų prašymo dar nepriimtas galutinis sprendimas;

e) yra apsigyvenę tiktai laikinais pagrindais, pavyzdžiui, pagal „au pairs“ programą ar kaip sezoniniai darbuotojai, arba kaip darbuotojai, pasiųsti paslaugos tiekėjo tarpvalstybiniam paslaugų teikimui, arba patys teikdami tarpvalstybines paslaugas, arba tais atvejais, kai jų leidimas gyventi yra oficialiai apribotas;

f) naudojasi teisiniu statusu, kurį suteikia 1961 m. Vienos konvencija dėl diplomatinių santykių, 1963 m. Vienos konvencija dėl konsulinių santykių, 1969 m. Vienos konvencija dėl specialiųjų misijų arba 1975 m. Vienos konvencija dėl valstybių atstovavimo jų santykiuose su visuotinio pobūdžio tarptautinėmis organizacijomis.“

5 Šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės suteikia ilgalaikio gyventojo statusą trečiųjų šalių piliečiams, kurie prieš pat paduodami atitinkamą pareiškimą yra penkerius metus teisėtai ir nuolat pragyvenę jos teritorijoje.“

6 Direktyvos 2003/109 5 straipsnyje „Ilgalaikio gyventojo statuso įgijimo sąlygos“ nustatyta:

„1. Valstybės narės reikalauja, kad trečiųjų šalių piliečiai įrodytų, kad jie patys ir nuo jų priklausomi šeimos nariai turi:

a) pastovių ir reguliarių išteklių, kurių pakanka patiems išsilaikyti ir išlaikyti savo šeimos narius, nesikreipiant į atitinkamos valstybės narės socialinės pagalbos sistemą. Valstybės narės įvertina tokių išteklių pobūdį ir reguliarumą, bei gali atsižvelgti į minimalų atlyginimo ir pensijų lygį, iki pareiškimo ilgalaikio gyventojo statusui gauti, pateikimo;

b) sveikatos draudimą, apimantį visas rizikas, kurios paprastai numatomos tos valstybės narės piliečių draudime.

2. Valstybės narės gali pareikalauti, kad trečiųjų šalių piliečiai tenkintų nacionalinėje teisėje numatytas integracijos sąlygas.“

7 Direktyvos 2003/109 7 straipsnio „Ilgalaikio gyventojo statuso įgijimas“ 1 ir 3 straipsniuose nustatyta:

„1. Norėdamas gauti ilgalaikio gyventojo statusą, trečiosios šalies pilietis pateikia pareiškimą tos valstybės narės, kurioje jis gyvena, kompetentingoms institucijoms. Prie pareiškimo pridedami nacionalinės teisės aktuose nurodyti dokumentiniai įrodymai, įrodantys, kad jis ar ji tenkina 4 ir 5 straipsnyje nustatytas sąlygas, taip pat, jei reikalaujama, galiojantis kelionės dokumentas arba jo patvirtinta kopija.

Tarp pirmojoje straipsnio dalyje nurodytų dokumentų taip pat gali būti dokumentai, susiję su deramu būstu.

<…>

3. Jei yra tenkinamos 4 ir 5 straipsnyje numatytos sąlygos, ir asmuo nekelia grėsmės, kaip apibrėžta 6 straipsnyje, atitinkama valstybė narė suteikia suinteresuotam trečiosios šalies piliečiui ilgalaikio gyventojo statusą.“

8 Šios direktyvos 8 straipsnio „Ilgalaikio gyventojo leidimas gyventi EB“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Ilgalaikio gyventojo statusas yra nuolatinis, atsižvelgiant į 9 straipsnį.

2. Valstybės narės ilgalaikiams gyventojams išduoda ilgalaikio gyventojo leidimą gyventi EB. Leidimas galioja ne mažiau nei penkerius metus; pasibaigus galiojimo laikui, jis, jei to reikalaujama, pateikus pareiškimą, automatiškai pratęsiamas.“

Direktyva 2004/38

9 Direktyvos 2004/38 I skyrius „Bendrosios nuostatos“ apima 1–5 straipsnius.

10 Šios direktyvos 2 straipsnyje „Apibrėžimai“ nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

1) „Sąjungos pilietis“ – tai bet kuris asmuo, turintis valstybės narės pilietybę;

2) „šeimos narys“ – tai:

   a) sutuoktinis;

   b) partneris, su kuriuo Sąjungos pilietis sudarė registruotą partnerystę, remiantis valstybės narės teisės aktais, jei priimančioji valstybė narė traktuoja registruotą partnerystę kaip lygiavertę santuokai ir laikantis atitinkamuose priimančiosios valstybės narės teisės aktuose nustatytų reikalavimų;

   c) piliečio ir sutuoktinio ar partnerio pagal b punkto apibrėžimą tiesioginiai palikuonys, kuriems nesukakę 21 metų amžiaus, arba išlaikytiniai;

   d) piliečio ir sutuoktinio ar partnerio pagal b punkto apibrėžimą išlaikomi tiesioginiai giminaičiai, esantys aukščiau pagal giminystės liniją;

3) „priimančioji valstybė narė“ – tai valstybė narė, į kurią atvyksta Sąjungos pilietis, pasinaudodamas savo laisvo judėjimo ir gyvenimo teise.“

11 Direktyvos 2004/38 3 straipsnyje „Naudos gavėjai“, nustatyta:

„1. Ši direktyva taikoma visiems Sąjungos piliečiams, kurie atvyksta į kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra, ir 2 straipsnyje apibrėžtiems jų šeimos nariams, kurie juos lydi arba prisijungia prie jų.

2. Nepažeisdama jokių laisvo judėjimo ir gyvenimo teisių, kuriuos atitinkami asmenys gali turėti savaime, priimančioji valstybė narė, laikydamasi savo teisės aktų, palengvina galimybę įvažiuoti ir gyventi šalyje tokiems asmenims:

a) bet kokiems kitiems šeimos nariams, neatsižvelgiant į jų pilietybę, nepatenkantiems į 2 straipsnio 2 dalies apibrėžimą, kurie savo išvykimo šalyje yra išlaikomi ar veda bendrą namų ūkį su pirminę gyvenimo šalyje teisę turinčiu Sąjungos piliečiu arba dėl rimtų sveikatos priežasčių jiems būtinai reikia asmeninės Sąjungos piliečio priežiūros;

b) partneriams, su kuriais Sąjungos pilietis palaiko ilgalaikius santykius, jei jie tinkamai patvirtinami.

Priimančiosios valstybės narės imasi išsamiai nagrinėti asmenines aplinkybes ir turi patvirtinti bet kokį draudimą šiems žmonėms įvažiuoti ar gyventi šalyje.“

12 Minėtos direktyvos III skyrius „Teisė gyventi šalyje“ yra susijęs su naudojimosi Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių laisvo judėjimo ir gyvenimo valstybių narių teritorijoje teise reikalavimais. Šiame skyriuje nustatyti, konkrečiai kalbant, 6, 7 ir 10 straipsniai.

13 Direktyvos 2004/38 6 straipsnyje nustatyta:

„1. Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės teritorijoje iki trijų mėnesių trukmės laikotarpį <...>

2. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos taip pat taikomos šeimos nariams, turintiems galiojantį pasą, kurie nėra valstybės narės piliečiai, lydintiems ar atvykstantiems pas Sąjungos pilietį.“

14 Šios direktyvos 7 straipsnyje nustatyta:

„Visi Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės šalyje ilgiau kaip tris mėnesius, jei jie <...>

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta gyvenimo šalyje teisė taikoma šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai, lydintiems ar vykstantiems kartu su Sąjungos piliečiu priimančiojoje valstybėje narėje <...>“

15 Minėtos direktyvos 10 straipsnyje „Leidimo gyventi šalyje kortelių išdavimas“ nustatyta:

„1. Teisė gyventi šalyje Sąjungos piliečio šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai, patvirtinama išduodant dokumentą, vadinamą „Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo gyventi šalyje kortele“, ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo paraiškos pateikimo dienos. Prašymo suteikti leidimo gyventi šalyje kortelę sertifikatas išduodamas nedelsiant.

2. Leidimo gyventi šalyje kortelei išduoti valstybės narės reikalauja pateikti tokius dokumentus:

<…>

c) registracijos sertifikatą arba, jei registracijos sistemos nėra, bet kokį kitą Sąjungos piliečio, kurį jie lydi ar pas kurį atvyksta, gyvenimo priimančiojoje valstybėje narėje įrodymą;

d) 2 straipsnio 2 dalies c ir d punktuose nurodytais atvejais – dokumentais patvirtintą įrodymą, kad laikomasi ten nustatytų reikalavimų;

<…>“

Vokietijos teisė

16 Užsieniečių gyvenimo, įsidarbinimo ir integracijos federalinėje teritorijoje įstatymo (*Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet*) (toliau – *Aufenthaltsgesetz*) 7 straipsnyje nustatyta:

„1. Leidimas gyventi šalyje yra laikinas leidimas gyventi. Jis išduodamas toliau esančiuose skirsniuose nurodytais gyvenimo šalyje tikslais. Pagrįstais atvejais leidimas gyventi šalyje gali būti išduotas ir šiame įstatyme nenumatytu gyvenimo šalyje tikslu.

2. Leidimui gyventi šalyje turi būti nustatomas terminas atsižvelgiant į numatomą gyvenimo tikslą. Jeigu išnyko esminė išdavimo, pratęsimo arba galiojimo trukmės nustatymo sąlyga, terminas gali būti sutrumpintas ir vėliau.“

17 Pagal *Aufenthaltsgesetz* 18 straipsnį „Darbinė veikla“:

„1. Leidimas dirbti užsienio darbuotojams priklauso nuo ekonominių vietovės reikalavimų Vokietijoje, atsižvelgiant į padėtį darbo rinkoje ir reikalavimą veiksmingai kovoti su nedarbu. Tai netaikoma tarptautinėms sutartims.

2. Užsieniečiui gali būti išduotas leidimas gyventi, kad jis galėtų dirbti, jeigu tam pritarė *Bundesagentur für Arbeit* (Federalinė darbo agentūra) pagal 39 straipsnį, arba pagal 42 straipsnį priimtame nutarime arba tarpvalstybiniame susitarime nustatyta, kad leidžiama užsiimti darbine veikla be *Bundesagentur für Arbeit* pritarimo. Apribojimai, nustatyti *Bundesagentur für Arbeit* suteikiant pritarimą, turi būti nurodomi leidime gyventi šalyje.

3. Leidimas gyventi šalyje, skirtas užsiimti darbine veikla pagal 2 dalį, nereikalaujančia kvalifikuoto profesinio išsilavinimo, gali būti išduotas, tik jei tai nustatyta tarpvalstybiniame susitarime arba remiantis pagal 42 straipsnį priimtu nutarimu leidžiama pritarti leidimo gyventi išdavimui tam, kad būtų galima užsiimti šia veikla.

4. 2 dalyje nurodytas leidimas gyventi šalyje tam, kad būtų galima užsiimti darbine veikla, reikalaujančia kvalifikuoto profesinio išsilavinimo, gali būti išduotas tik darbui profesinėje grupėje, nurodytoje pagal 42 straipsnį priimtame nutarime. Konkrečiu motyvuotu atveju leidimas gyventi tam, kad būtų galima užsiimti darbine veikla, gali būti išduotas, jeigu dėl šios darbinės veiklos egzistuoja viešasis, visų pirma regioninis, ekonominis arba su darbo rinkos politika susijęs, interesas.

5. Leidimas gyventi pagal 2 dalį ir 19 straipsnį gali būti išduotas, tik jei yra konkretus darbo vietos pasiūlymas.“

18 *Aufenthaltsgesetz* 39 straipsnio „Pritarimas užsieniečio įdarbinimui“ 2–4 dalyse nustatyta:

2. *Bundesagentur für Arbeit* gali pritarti leidimo gyventi tam, kad būtų galima užsiimti darbine veikla, išdavimui pagal 18 straipsnį, jeigu:

1.

a) užsieniečių įdarbinimas nedaro neigiamo poveikio darbo rinkai, visų pirma darbuotojų struktūros, regionų ir ūkio šakų atžvilgiu; ir

b) konkrečiam darbui nėra darbuotojų vokiečių arba užsieniečių, kurie priimant į darbą teisiniu požiūriu prilyginami pirmiesiems, arba kitų užsieniečių, kurie pagal Europos Sąjungos teisę turi pirmenybę būti įdarbinti; arba

2. ji, atlikusi tyrimą pagal pirmo sakinio 1 punkto a ir b papunkčius, dėl atskirų profesinių grupių arba atskirų ūkio šakų pripažino, kad kandidatų iš užsienio įdarbinimas į laisvas darbo vietas pateisinamas darbo rinkos ir integracinės politikos atžvilgiu,

ir jeigu užsienietis neįdarbinamas mažiau palankiomis darbo sąlygomis nei panašūs darbuotojai vokiečiai. Darbuotojai vokiečiai ir jiems prilyginti užsieniečiai gali būti įdarbinami ir tuomet, kai jiems gali būti tarpininkaujama tik remiant *Agentur für Arbeit*. Darbdavys, pas kurį turi būti įdarbinamas užsienietis ir kuris tam turi gauti pritarimą, privalo informuoti *Bundesagentur für Arbeit* apie darbo užmokestį, darbo laiką ir kitas darbo sąlygas.

<...>4. Duodant pritarimą gali būti nustatyta trukmė ir profesinė veikla, o darbinė veikla – apribota tam tikromis įmonėmis arba rajonais.“

19 *Aufenthaltsgesetz* 28 straipsnio „Šeimos susijungimas atvykstant pas Vokietijos piliečius“ 1 dalies pirmame sakinyje:

„Leidimas gyventi turi būti išduotas užsieniečiui, kuris yra:

1) Vokietijos piliečio sutuoktinis;

2) nepilnametis nesusituokęs Vokietijos piliečio vaikas;

3) nepilnamečio nesusituokusio Vokietijos piliečio vienas iš tėvų, globojantis šį asmenį;

jeigu Vokietijos piliečio nuolatinė gyvenamoji vieta yra federalinėje teritorijoje.“

20 *Aufenthaltsgesetz* 31 straipsnio „Savarankiška sutuoktinio teisė gyventi šalyje“ 1 dalies pirmame sakinyje ir 2 dalies pirmame sakinyje nustatyta:

„1. Nutraukus gyvenimą santuokoje, sutuoktiniui išduotas leidimas gyventi kaip savarankiška, nuo šeimos susijungimo tikslo nepriklausanti teisė gyventi pratęsiamas vieniems metams, jeigu:

1) esant teisėtoje santuokoje, federalinėje teritorijoje gyvenama bent jau pastaruosius dvejus metus; arba

2) užsienietis mirė gyvendamas santuokoje federalinėje teritorijoje

ir jis iki tol turėjo terminuotą leidimą gyventi šalyje, neterminuotą leidimą gyventi šalyje arba leidimą nuolat gyventi EB, išskyrus atvejus, kai ne dėl nuo jo priklausančių priežasčių laiku negalėjo pateikti prašymo pratęsti.

2. 1 dalies pirmo sakinio 1 punkte numatyta teisėto gyvenimo dvejus metus federalinėje teritorijoje teisėtai susituokus sąlyga netaikoma, jeigu, siekiant išvengti ypatingų sunkumų, reikalinga sutuoktiniui sudaryti galimybę toliau gyventi šalyje, išskyrus atvejus, kai užsieniečio leidimo gyventi šalyje pratęsimas negalimas. <...>“

21 *Aufenthaltsgesetz* 9a straipsnio „Ilgalaikio gyventojo leidimas gyventi EB“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Leidimas nuolat gyventi EB yra neterminuotas leidimas gyventi. Atitinkamai taikomi 9 straipsnio 1 dalies antras ir trečias sakiniai. Jeigu šiame įstatyme nenustatyta kitaip, leidimas nuolat gyventi EB prilyginamas leidimui gyventi šalyje.

2. Užsieniečiui turi būti išduodamas leidimas nuolat gyventi EB pagal Direktyvos 2003/109/EB 2 straipsnio b punktą, jeigu:

1) jis federalinėje teritorijoje teisėtai gyvena pastaruosius penkerius metus;

2) savo ir išlaikomų šeimos narių pragyvenimą užtikrina gaudamas stabilias ir nuolatines pajamas;

3) jo vokiečių kalbos žinios yra pakankamos;

4) jis turi pagrindinių žinių apie teisės ir visuomenės sistemą bei gyvenimo sąlygas federalinėje teritorijoje;

5) tam neprieštarauja visuomenės saugumo arba tvarkos pagrindai, atsižvelgiant į visuomenės saugumo arba tvarkos pažeidimo sunkumą arba pobūdį, arba užsieniečio keliama grėsmė, atsižvelgiant į jo ligšiolinio gyvenimo trukmę, esamus ryšius federalinėje teritorijoje; ir

6) jis turi pakankamai gyvenamojo ploto sau ir kartu su juo gyvenantiems šeimos nariams.“

22 2004 m. liepos 30 d. Įstatymo dėl bendrojo laisvo Sąjungos piliečių judėjimo (*Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern*, toliau – *FreizügG/EU*) 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Teisę laisvai judėti turintiems Sąjungos piliečiams ir jų šeimos nariams, kurie yra Europos Sąjungos valstybės narės piliečiai, *ex officio* nedelsiant išduodami dokumentai, patvirtinantys teisę gyventi šalyje.

2. Teisę laisvai judėti turintiems šeimos nariams, kurie nėra Sąjungos piliečiai, per šešių mėnesių laikotarpį po to, kai jie pateikė reikalaujamus duomenis, *ex officio* išduodama leidimo gyventi šalyje kortelė Sąjungos piliečio šeimos nariams, galiojanti penkerius metus. Patvirtinimą apie tai, kad reikalaujami duomenys pateikti, šeimos narys gauna nedelsiant.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

23 Y. Iida yra Japonijos pilietis, kuris 1998 m. Jungtinėse Valstijose susituokė su Vokietijos piliete N.-I. 2004 m. rugpjūčio 27 d. Jungtinėse Valstijose jiems gimė duktė Mia, kuri įgijo Vokietijos, Japonijos ir JAV pilietybes.

24 2005 m. gruodžio pabaigoje šeima persikėlė į Vokietiją. 2006 m. sausio 9 d. Y. Iida pagal *Aufenthaltsgesetz* 28 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio 1 punktą gavo leidimą gyventi šalyje dėl šeiminių priežasčių. Nuo 2006 m. vasario mėnesio jis visą darbo dieną dirba pagal neterminuotą darbo sutartį už mėnesinį maždaug 4 850 EUR *bruto* darbo užmokestį. Dėl darbo valandų jis buvo atleistas nuo įstatyminės pareigos dalyvauti integravimosi kursuose.

25 2007 m. vasarą Y. Iida sutuoktinė visą darbo dieną pradėjo dirbti Vienoje. Nors sutuoktinai iš pradžių išlaikė santuoką važinėdami tarp Ulmo ir Vienos, nuo 2008 m. sausio mėn. jie nuolat gyvena atskirai, nors ir neišsiskyrę. Abu turi tėvystes teises į savo dukrą ir bendrai jomis naudojasi, net jei nuo 2008 m. kovo motinos ir dukros įprasta gyvenamoji vieta buvo Vienoje, kur dukra studijuoja.

26 Y. Iida ją reguliariai lanko vieną savaitgalį per mėnesį, o ji didžiąją savo atostogų dalį praleidžia pas savo tėtį Ulme. Taip pat jie abu kartu vyko į keliones. Remiantis Y. Iida *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* pateikta informacija, tėvo ir dukros santykiai yra puikūs.

27 Išvykus dukrai ir sutuoktinei Y. Iida negalėjo būti taikoma *Aufenthaltsgesetz* 31 straipsnyje numatyta teisė gyventi šalyje, nes sutuoktiniai Vokietijoje ne trumpesnį kaip dvejų metų laikotarpį nevedė bendro namų ūkio ir nebuvo prašoma taikyti išimtį iš šios sąlygos.

28 Tačiau dėl savo darbo Ulme Y. Iida gavo leidimą gyventi šalyje, kuris pagal *Aufenthaltsgesetz* 18 straipsnį 2010 m. lapkričio 18 d. buvo pratęstas iki 2012 m. lapkričio 2 d. – vėliau šis terminas gali būti dar pratęstas.

29 2008 m. gegužės 30 d. Y. Iida paprašė *Stadt Ulm* jam išduoti „leidimą gyventi šalyje kaip Sąjungos piliečio šeimos nariui“, kaip tai numatyta *FreizügG/EU* 5 straipsnyje. Jo prašymą atmetė pirmiausia *Stadt Ulm* ir *Regierungspräsidium Tübingen*, paskui *Verwaltungsgericht Sigmaringen* motyvuodami tuo, kad jis negalėjo įgyti teisės gauti tokį leidimą pagal Sąjungos teisę.

30 Dėl sprendimo Y. Iida 2010 m. gegužės 6 d. pateikė apeliacinį skundą *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg*.

31 Be to, Y. Iida padavė prašymą išduoti ilgalaikį gyventojo leidimą nuolat gyventi šalyje pagal *AufenthG* 9 bis straipsnį, tačiau vėliau jį atsiėmė.

32 Šiomis sąlygomis *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* pateikė Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Dėl Direktyvos 2004/38 <...> 2, 3 ir 7 straipsnių:

a) Ar visų pirma atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartijos) 7 ir 24 straipsnius ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos, pasirašytos 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje (toliau – EŽTK), 8 straipsnį plačiai aiškinant Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto d papunktį „šeimos narys“ yra ir Sąjungos piliečio vaiko, kuris turi teisę naudotis judėjimo laisvėmis, vienas iš tėvų, kuris turi globos teises ir yra trečiosios šalies pilietis, negaunantis iš šio vaiko išlaikymo?

b) Jeigu atsakymas būtų teigiamas: ar Direktyva 2004/38, visų pirma atsižvelgiant į Chartijos 7 ir 24 straipsnius ir EŽTK 8 straipsnį, plačiai aiškinant šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, taikoma šiam iš tėvų ir be vaiko, kuris yra Sąjungos pilietis ir kuris išvyko iš kilmės valstybės narės, „lydėjimo“ arba „prisijungimo“?

c) Jeigu atsakymas būtų teigiamas: ar tai reiškia, kad šis vienas iš tėvų, visų pirma atsižvelgiant į Chartijos 7 ir 24 straipsnius ir EŽTK 8 straipsnį, plačiai aiškinant Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 2 dalį, turi teisę gyventi Sąjungos piliečio vaiko kilmės valstybėje narėje ilgiau nei tris mėnesius, bet kuriuo atveju, kol turi globos teises ir faktiškai jomis naudojasi?

2. Dėl ES 6 straipsnio 1 dalies, siejamos ją su Chartija, nuostatų:

a)

i) Ar Chartija pagal jos 51 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio antrą alternatyvą taikoma ir tuomet, kai bylos dalykas priklauso nuo nacionalinio įstatymo (ar jo dalies), kuriuo taip pat buvo įgyvendintos – ir ne tik – direktyvos?

ii) Jeigu atsakymas būtų neigiamas: ar Chartija pagal jos 51 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio antrą alternatyvą taikoma jau vien dėl to, kad pareiškėjas galbūt turi teisę gyventi šalyje pagal Sąjungos teisę ir jis pagal Įstatymą dėl bendrojo laisvo Sąjungos piliečių judėjimo (*Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern*) 5 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį galėtų prašyti leidimo gyventi šalyje kortelės Sąjungos piliečio šeimos nariams, kurios teisinis pagrindas yra Direktyvos 2004/38 10 straipsnio 1 dalies pirmas sakinys?

iii) Jeigu atsakymas būtų neigiamas: ar Chartija pagal jos 51 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio antrą alternatyvą, remiantis Sprendimu *ERT* (1991 m. birželio 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo C-260/89, 41–45 punktai), taikoma, kai valstybė narė apriboja nepilnametės Sąjungos pilietės, kuri su savo motina dėl jos profesinės veiklos daugiausia gyvena kitoje ES valstybėje narėje, tėvo, trečiosios šalies piliečio, turinčio globos teises, gyvenimo šalyje teisę?

b)

i) Jeigu Chartija taikoma: ar Sąjungos teisėje reglamentuojama tėvo, trečiosios šalies piliečio, gyvenimo šalyje teisė gali būti kildinama tiesiogiai iš Chartijos 24 straipsnio 3 dalies bet kuriuo atveju, kol jis turi savo vaiko, kuris yra Sąjungos pilietis, globos teises ir jomis faktiškai naudojasi, net jei vaikas daugiausia gyvena kitoje ES valstybėje narėje?

ii) Jeigu atsakymas būtų neigiamas: ar iš Sąjungos piliečio vaiko teisės laisvai judėti, remiantis Pagrindinių teisių chartijos 45 straipsnio 1 dalimi, prireikus siejamos ją su 24 straipsnio 3 dalimi, išplaukia Sąjungos teisėje reglamentuojama tėvo, trečiosios šalies piliečio, gyvenimo šalyje teisė, bet kuriuo atveju, kol jis turi savo vaiko, kuris yra Sąjungos pilietis, globos teises ir jomis faktiškai naudojasi, kad visų pirma iš Sąjungos piliečio vaiko teisės laisvai judėti nebūtų atimtas bet koks praktinis veiksmingumas?

3. Dėl ES 6 straipsnio 3 dalies, siejamos su bendraisiais Sąjungos teisės principais:

a) Ar Teisingumo Teismo praktikoje nuo Sprendimo *Stauder* (byla 29/69, 7 punktas) iki, pavyzdžiui, Sprendimo *Mangold* (byla C-144/04, 75 punktas), suformuluotos „nerašytos“ ES pagrindinės teisės gali būti taikomos visos, net jeigu konkrečiu atveju Pagrindinių teisių chartija netaikoma, kitaip tariant, ar pagal ES 6 straipsnio 3 dalį kaip bendrieji Sąjungos teisės principai toliau galiojančios pagrindinės teisės egzistuoja savarankiškai ir nepriklausomai greta Pagrindinių teisių chartijos naujų pagrindinių teisių pagal ES 6 straipsnio 1 dalį?

b) Jeigu atsakymas būtų teigiamas: ar, siekiant veiksmingai pasinaudoti globos teisėmis, išplaukiančiomis iš bendrųjų Sąjungos teisės principų, visų pirma atsižvelgiant į EŽTK 8 straipsnyje įtvirtintą teisę į šeimos gyvenimo gerbimą, galima kildinti Sąjungos teisėje reglamentuotą nepilnametės Sąjungos pilietės, kuri su savo motina dėl jos profesinės veiklos daugiausia gyvena kitoje ES valstybėje narėje, tėvo, trečiosios šalies piliečio, gyvenimo šalyje teisę?

4. Dėl SESV 21 straipsnio 1 dalies, siejamos su EŽTK 8 straipsniu:

Jeigu ES 6 straipsnio 1 arba 3 dalis nelemia pareiškėjo gyvenimo šalyje teisės pagal Sąjungos teisę: ar, atsižvelgiant į Sprendimą *Zhu ir Chen* (2004 m. spalio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimas, byla C-200/02, 45–47 punktai), siekiant veiksmingai pasinaudoti globos teisėmis, išplaukiančiomis iš nepilnametės Sąjungos pilietės, kuri su savo motina dėl jos profesinės veiklos daugiausia gyvena kitoje ES valstybėje narėje, turimos teisės laisvai judėti, pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį, prireikus atsižvelgiant į EŽTK 8 straipsnį, gali būti kildinama Sąjungos teisėje reglamentuota tėvo, trečiosios šalies piliečio, gyvenimo Sąjungos piliečio kilmės valstybėje narėje teisė?

5. Dėl Direktyvos 2004/38 10 straipsnio <...>:

Jeigu bus patvirtinta Sąjungos teisėje reglamentuota gyvenimo valstybėje narėje teisė: ar vienas iš tėvų, trečiosios šalies pilietis esant tokiai, kaip antai pareiškėjo, situacijai turi teisę į tai, kad jam būtų išduota „Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo gyventi šalyje kortelė“, prireikus pagal Direktyvos 2004/38 10 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį?“

33 Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, visi prejudiciniai klausimai gali būti sutraukti į vienintelį klausimą:

„Ar, siekiant išlaikyti reguliarius asmeninius santykius ir tiesioginius tėviškus kontaktus, iš Europos Sąjungos teisės išplaukia globos teises turinčio vieno iš tėvų, kuris yra trečiosios šalies pilietis, „Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo gyventi šalyje kortele“ patvirtinama teisė likti jo vaiko, kuris yra Sąjungos pilietis, kilmės valstybėje narėje, kai vaikas, pasinaudodamas teise laisvai judėti, iš jos persikelia gyventi į kitą valstybę narę?“

Dėl prejudicinio klausimo

34 Siekiant atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą, pirmiausia reikia patikrinti, ar tokioje situacijoje, kaip antai ieškovas pagrindinėje byloje, esantis asmuo gali pasiremti antrinės teisės nuostatomis, pagal kurias tam tikromis sąlygomis numatoma trečiųjų šalių piliečiams išduoti leidimą gyventi valstybėje narėje.

35 Jei atsakymas į iškeltą klausimą būtų teigiamas, reikėtų patikrinti, ar tokioje situacijoje, kaip antai ieškovas pagrindinėje byloje, esantis asmuo gali grįsti savo teisę gyventi šalyje tiesiogiai SESV nuostatomis, susijusiomis su Sąjungos pilietybe.

Dėl Direktyvos 2003/109 aiškinimo

36 Pagal Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 1 dalį ši direktyva taikoma trečiųjų šalių piliečiams, teisėtai gyvenantiems valstybėje narėje. Priešingai, nei nustatyta Direktyvoje 2004/38 (žr. 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Ziolkowski ir Szeja*, C-424/10 ir C-425/10, Rink. p. I-14035, 46 ir 47 punktus), Direktyvoje 2003/109 nenustatytos sąlygos, kurias turi atitikti tokie šalyje gyvenantys piliečiai, kad galėtų būti laikomi teisėtai gyvenančiais valstybės narės teritorijoje. Darytina išvada, kad tokios sąlygos reglamentuojamos tik nacionalinėje teisėje.

37 Pagal Direktyvos 2003/109 4 straipsnio 1 dalį valstybės narės suteikia ilgalaikio gyventojo statusą trečiųjų šalių piliečiams, kurie prieš pat paduodami atitinkamą pareiškimą yra penkerius metus teisėtai ir nuolat pragyvenę jos teritorijoje. Tačiau pagal Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalį ši direktyva netaikoma trečiųjų šalių piliečiams.

38 Pagal šios direktyvos 5 straipsnį, siekiant įgyti ilgalaikio gyventojo statusą, trečiųjų šalių piliečiai turi pateikti įrodymą, kad jie patys ir nuo jų priklausomi šeimos nariai turi pastovių ir reguliarių išteklių, kurių pakanka patiems išsilaikyti ir išlaikyti savo šeimos narius, nesikreipiant į atitinkamos valstybės narės socialinės pagalbos sistemą. Be to, valstybės narės gali pareikalauti, kad trečiųjų šalių piliečiai tenkintų nacionalinėje teisėje numatytas integracijos sąlygas.

39 Pagal Direktyvos 2003/109 7 straipsnio 3 dalį, jei yra tenkinamos 4 ir 5 straipsnyje numatytos sąlygos ir asmuo nekelia grėsmės, kaip apibrėžta 6 straipsnyje, atitinkama valstybė narė suteikia suinteresuotam trečiosios šalies piliečiui ilgalaikio gyventojo statusą.

40 Šioje byloje, kaip tai matyti iš šio sprendimo 24 punkto, ieškovas pagrindinėje byloje, trečiosios šalies pilietis, nuo 2006 m. sausio pradėjo teisėtai gyventi Vokietijos teritorijoje pagal leidimą gyventi šalyje dėl šeiminių priežasčių, išduotą pagal *AufenthG* 28 straipsnį. Be to, vėliau remiantis 2006 m. vasarį pasirašyta neterminuota darbo sutartimi Y. Iida galėjo gauti leidimą gyventi šalyje pagal *AufenthG* 18 straipsnį, galiojantį iki 2012 m. lapkričio 2 d., neatsižvelgiant į tai, kad jis savarankiškai negalėjo įgyti teisės gyventi šalyje, kaip tai nustatyta *AufenthG* 31 straipsnyje, nes jo santuoka nutrūko.

41 Iš bylos medžiagos matyti, kad ieškovas pagrindinėje byloje, pirma, atsižvelgiant į tai, kad jis gyveno šalyje, nepatenka į Direktyvos 2003/109 3 straipsnio 2 dalyje nustatytų atvejų sąrašą, ir, kita vertus, kad jis penkerius metus teisėtai ir nepertraukiamai gyveno Vokietijos teritorijoje.

42 Be to, pažymėtina, kad, atsižvelgiant į dirbamą darbą, Y. Iida iš pirmo žvilgsnio gali pateikti įrodymų, kad jis turi stabilių, reguliarių ir pakankamų išteklių ir gali patenkinti savo poreikius bei apsidrausti sveikatos draudimu nuo visų rizikų, kurios paprastai padengiamos Vokietijos piliečiams.

43 Be to, iš bylos medžiagos niekaip nematyti, kad Y. Iida galėtų kelti grėsmę viešajai tvarkai arba visuomenės saugumui, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/109 6 straipsnį.

44 Galiausiai dėl *Aufenthaltsgesetz* 9a straipsnio 2 dalies 3 ir 4 punktuose nustatytų integravimo sąlygų, nors Y. Iida vokiečių kalbos žinių lygis arba jo teisinis ir socialinis režimas, taip pat gyvenimo aplinka federalinėje teritorijoje, nenustatyti, Vokietijos vyriausybė vis dėlto posėdyje pažymėjo, kad, atsižvelgiant į Y. Iida turimą universiteto diplomą, jam pagal nacionalinę teisę taikomi mažesni reikalavimai integravimo srityje. Be to, iš bylos medžiagos matyti, kad, atsižvelgiant į darbo valandas, Y. Iida buvo atleistas nuo pareigos lankyti integravimo kursus.

45 Darytina išvada, kad iš esmės trečiosios šalies piliečiui, esančiam tokioje padėtyje, kaip antai ieškovas pagrindinėje byloje, gali būti suteiktas ilgalaikio gyventojo statusas, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2003/109.

46 Tačiau, kaip matyti iš šio sprendimo 31 punkto, Y. Iida atsiėmė prašymą išduoti ilgalaikį gyventojo leidimą nuolat gyventi šalyje pagal *AufenthG* 9 bis straipsnį.

47 Taigi iš Direktyvos 2003/109 7 straipsnio 1 dalies matyti, kad, siekiant įgyti ilgalaikio gyventojo statusą, suinteresuoti trečiųjų šalių piliečiai turi kompetentingoms valstybės narės, kurioje jie gyvena, institucijoms pateikti prašymą. Be to, iš šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies matyti, kad valstybės narės suteikia ilgalaikio gyventojo statusą atsižvelgdamos į paskutinius metus, praėjusius prieš pateikiant nagrinėjamą prašymą.

48 Taigi, kadangi Y. Iida savanoriškai atsiėmė prašymą suteikti jam ilgalaikio gyventojo statusą pagal Direktyvą 2003/109, leidimas gyventi šalyje jam gali būti suteiktas tik remiantis šios direktyvos nuostatomis.

Dėl Direktyvos 2004/38 aiškinimo

49 Direktyvos 2004/38 3 straipsnio „Naudos gavėjai“ 1 dalyje nustatyta, kad ši direktyva taikoma visiems Sąjungos piliečiams, atvykstantiems į kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra, ir 2 straipsnio 2 punkte apibrėžtiems jų šeimos nariams, kurie juos lydi arba prisijungia prie jų.

50 Pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto a ir d dalis šioje direktyvoje Sąjungos piliečio „šeimos narys“ – tai sutuoktinis ir sutuoktinio ar partnerio pagal b punkto apibrėžimą išlaikomi tiesioginiai palikuonys.

51 Teisė atvykti į valstybę narę ir joje apsigyventi pagal Direktyvą 2004/38 suteikiama ne visiems trečiųjų valstybių piliečiams, o tik teise laisvai judėti pasinaudojusio ir apsigyvenusio kitoje nei jo pilietybės valstybėje narėje Sąjungos piliečio „šeimos nariams“, kaip šie nariai suprantami pagal šios direktyvos 2 straipsnio 2 punktą (2008 m. liepos 25 d. Sprendimo *Metock ir kt.*, C-127/08, Rink. p. I-6241, 73 punktas ir 2011 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Dereci ir kt.*, C-256/11, Rink. p. I-11315, 56 punktas).

52 Pagrindinėje byloje tiek Y. Iida sutuoktinė, tiek jo dukra įgyja teises pagal Direktyvą 2004/38, nes jos atvyko ir gyvena kitoje valstybėje narėje nei ta, kurios pilietybę jos turi, t. y. Austrijoje.

53 Dėl galimo ieškovo pagrindinėje byloje „šeimos nario“ statuso, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punktą, reikia skirti minėto ieškovo ir dukros ryšius ir jo bei jo sutuoktinės.

54 Iš tiesų, pirma, kalbant apie egzistuojančius tėviškus ryšius tarp ieškovo pagrindinėje byloje ir dukros, iš Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 punkto a ir d dalių matyti, kad tiesioginis atitinkamo Sąjungos piliečio palikuonis turi būti pastarojo „išlaikomas“, kad būtų laikomas „šeimos nariu“ pagal šią nuostatą.

55 Šiuo klausimu iš Teisingumo Teismo praktikos aišku, kad Sąjungos piliečio, turinčio teisę gyventi šalyje, „išlaikomo“ šeimos nario statusas yra faktinė situacija, kai turintis teisę gyventi šalyje asmuo finansiškai išlaiko šeimos narį, todėl esant priešingai situacijai, t. y. kai asmuo, turintis teisę gyventi šalyje, yra išlaikomas trečiosios šalies piliečio, pastarasis negali pasiremti šio asmens, turinčio teisę gyventi šalyje, „išlaikomo“ giminaičio pagal tiesiąją aukštutinę giminystės liniją statusu, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2004/38, kad galėtų pasinaudoti teise gyventi priimančiojoje valstybėje narėje (dėl ankstesnių nei Direktyva 2004/38 panašių Sąjungos teisės aktų nuostatų žr. minėto Sprendimo *Zhu ir Chen* 43 ir 44 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

56 Darytina išvada, kad ieškovas pagrindinėje byloje negali būti laikomas dukros „šeimos nariu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 dalį.

57 Dėl, antra, egzistuojančių ryšių tarp ieškovo pagrindinėje byloje ir jos sutuoktinės pažymėtina, kad, siekiant Sąjungos pilietį laikyti „šeimos nariu“, kuris įgyvendina savo teisę laisvai judėti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 dalį, pagal šią nuostatą nereikalaujama kitų sąlygų, susijusiu su suinteresuotu asmeniu, o tik jam būti susituokus.

58 Be to, Teisingumo Teismas jau turėjo progą konstatuoti, kad pagal Sąjungos teisės aktus, kurie buvo priimti prieš priimant Direktyvą 2004/38, santuokinis ryšys negali būti laikomas išnykusiu, kol jo nenutraukė kompetentinga institucija, o taip nėra sutuoktinių atveju, kai jie paprasčiausia gyvena atskirai, net jei vėliau ketina išsiskirti, todėl sutuoktinis, kad įgytų išvestinę teisę gyventi šalyje, neturi būtinai nuolat gyventi su Sąjungos piliečiu (žr. 1985 m. vasario 13 d. Sprendimo *Diatta*, 267/83, Rink. p. 567, 20 ir 22 punktus).

59 Toks nuostatos, analogiškos Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 dalies a punktui, pagal kurį, be to, reikalaujama, kad suinteresuoto Sąjungos piliečio šeima turėtų deramą būstą, aiškinimas juo labiau turi būti taikomas pagal minėtą 2 straipsnio 2 dalies a punktą, pagal kurį, atvirkščiai, toks paskutinis reikalavimas nenustatytas.

60 Šiuo atveju kompetentinga institucija nenutraukė Y. Iida sutuoktinių santuokos, todėl Y. Iida gali būti laikomas sutuoktinės šeimos nariu, kaip tai suprantama pagal minėtą Direktyvos 2004/38 nuostatą.

61 Tačiau nors ieškovas pagrindinėje byloje gali būti laikomas sutuoktinės „šeimos nariu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 2 straipsnio 2 dalies a punktą, jis negali būti laikomas „naudos gavėju“, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą, nes pagal jos 3 straipsnio 1 dalį įpareigojama, kad Sąjungos pilietį, atvykstantį į kitą valstybę narę, kurios pilietis jis nėra, lydėtų arba prie jo prisijungtų kitas šeimos narys.

62 Toks pats reikalavimas lydėti Sąjungos pilietį arba prisijungti prie jo, be to, yra pakartotas Direktyvos 2004/38 6 straipsnio 2 dalyje ir 7 straipsnio 2 dalyje, išplečiant pastarojo teisę gyventi šalyje, kad ji apimtų jo šeimos narius, neturinčius valstybės narės pilietybės, arba 10 straipsnio 2 dalies c punkte, kiek tai susiję su šioje direktyvoje numatyto leidimo gyventi šalyje išdavimu.

63 Be to, toks reikalavimas atitinka išvestinių teisių įvažiuoti į šalį ir joje gyventi tikslą, kurios pagal Direktyvą 2004/38 numatomos Sąjungos piliečių šeimos nariams, nes kitu atveju, jei priimančiojoje valstybėje narėje Sąjungos piliečio negalėtų lydėti ar prie jo prisijungti šeima, tai pažeistų jo laisvę judėti atgrasant pasinaudoti teise įvažiuoti į šią valstybę narę ir joje gyventi (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Metock ir kt.* 63 punktą).

64 Iš to matyti, kad trečiosios valstybės pilietis, Bendrijos darbuotojo šeimos narys, kuris pasinaudojo teise laisvai judėti, teise gyventi šalyje pagal Direktyvą 2004/38 gali remtis tik priimančiojoje valstybėje narėje, kurioje gyvena šis darbuotojas (šiuo klausimu dėl ankstesnių nei Direktyva 2004/38 analogiškų Sąjungos teisės aktų nuostatų žr. 2007 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Eind*, C-291/05, Rink. p. I-10719, 24 punktą).

65 Taigi, Y. Iida, kuris nei lydėjo savo šeimos narį Sąjungos pilietį, įgyvendinantį teisę judėti nei prie jo prisijungė priimančiojoje valstybėje narėje, teisė gyventi šalyje gali būti suteikta tik pagal Direktyvą 2004/38.

Dėl SESV 20 ir 21 straipsnių aiškinimo

66 Preliminariai pažymėtina, kad Sutarties nuostatos, susijusios su Sąjungos pilietybe, nesuteikia jokios savarankiškos teisės trečiųjų šalių piliečiams.

67 Iš tikrųjų Sąjungos piliečio, „naudos gavėjo“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 1 dalį, teisių perdavimo šeimos nariams iš trečiųjų šalių atveju trečiųjų šalių piliečiams Sutarties nuostatomis, susijusioms su Sąjungos pilietybe, perduodamos teisės taip pat nėra minėtiems piliečiams suteiktos savarankiškos teisės; jos yra išvestinės, įgyjamos Sąjungos piliečiui įgyvendinant teisę laisvai judėti (šiuo klausimu žr. 2011 m. gegužės 5 d. Sprendimo *McCarthy*, C-434/09, Rink. p. I-3375, 42 punktą ir minėto Sprendimo *Dereci ir kt.* 55 punktą).

68 Kaip pažymėta šio sprendimo 63 straipsnyje, išvestinių teisių tikslas ir pateisinimas grindžiamas išvada, kad atsisakius jas pripažinti gali būti pažeista Sąjungos piliečio teisė laisvai judėti, atgrasant pasinaudoti teise įvažiuoti į šią valstybę narę ir joje apsigyventi.

69 Buvo nuspręsta, kad sprendimas vienam iš vaiko tėvų, valstybės narės ar trečiosios valstybės piliečiui, realiai globojančiam Sąjungos nepilnametį pilietį, neleisti apsigyventi kartu su šiuo vaiku priimančioje valstybėje narėje reikštų, kad vaiko teisė gyventi šalyje prarastų prasmę, nes tam, kad mažametis vaikas galėtų pasinaudoti teise gyventi šalyje, jis privalėtų turėti teisę būti lydimas savo globėjo, kuris dėl šios priežasties turi turėti teisę gyventi kartu su vaiku visą laiką (minėto Sprendimo *Zhu ir Chen* 45 punktas).

70 Be to, buvo konstatuota, kad Bendrijos darbuotojui grįžus į pilietybės valstybę narę, prieš tai pagal darbo sutartį dirbus kitoje valstybėje narėje, šio darbuotojo šeimos narys, trečiosios valstybės narės pilietis, turi teisę gyventi šalyje darbuotojo pilietybės valstybėje narėje, nors šis darbuotojas joje nevykdo realios ir konkrečios ekonominės veiklos. Jei šis pilietis tokios teisės neturėtų, darbuotojas, Sąjungos pilietis, galėtų būti atgrasytas palikti pilietybės valstybę narę, kad galėtų pagal darbo sutartį dirbti kitoje valstybėje narėje, jeigu nebūtų tikras, kad grįžęs į kilmės valstybę narę negalėtų gyventi su artimais giminaičiais, su kuriais pradėjo gyventi kartu dėl priimančiojoje valstybėje narėje sukurtos santuokos arba šeimos susijungimo (minėto Sprendimo *Eind* 45, 35 ir 36 punktai).

71 Galiausiai taip pat egzistuoja labai ypatingos situacijos, kai, nepaisant to, kad joms netaikoma su trečiųjų valstybių piliečių teise gyventi susijusi antrinė teisė, o atitinkamas Sąjungos pilietis nesinaudojo judėjimo laisve, vis dėlto negalima atsisakyti pripažinti trečiosios valstybės piliečio, kuris yra valstybės narės piliečio šeimos narys, teisės gyventi šalyje, taip paneigiant jo šeimos nario Sąjungos pilietybės veiksmingumą, jei šis pilietis iš tikrųjų būtų įpareigotas palikti Sąjungos teritoriją ir taip iš jo būtų atimta galimybė veiksmingai naudotis esminėmis dėl Sąjungos piliečio statuso suteikiamomis teisėmis (žr. minėto Sprendimo *Dereci ir kt.* 67, 66 ir 64 punktus).

72 Bendras požymis, apibūdinantis minėtas situacijas, yra tas, kad net jeigu jos reglamentuojamos teisės aktais, kurie *a priori* patenka į valstybių narių kompetenciją, t. y. teisės aktais, susijusiais su trečiųjų šalių piliečių teise įvažiuoti į šalį ir joje apsigyventi, ir joms netaikoma Direktyva 2003/109 arba Direktyva 2004/38, vis dėlto jos pagal savo pobūdį susijusios su Sąjungos piliečio judėjimo laisve, kai, kad ši laisvė nebūtų pažeista, draudžiama atsisakyti pripažinti minėtiems trečiųjų šalių piliečiams teisę įvažiuoti ir apsigyventi valstybėje narėje, kurioje šis Sąjungos pilietis gyvena.

73 Tokioje byloje, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pirmiausia pažymėtina, kad ieškovas, trečiosios šalies pilietis, prašo suteikti teisę gyventi ne priimančiojoje valstybėje narėje, kurioje gyvena jo sutuoktinė ir dukra – abi Sąjungos pilietės, – bet Vokietijoje, jų kilmės valstybėje narėje.

74 Pagaliau neginčijama, kad ieškovas visuomet gyveno šioje valstybėje narėje pagal nacionalinę teisę, tačiau tai, kad jis neturėjo teisės gyventi šalyje pagal Sąjungos teisę, neatgrasė jo dukters ar sutuoktinės naudotis savo teisėmis laisvai judėti išsikeliant gyventi į Austriją.

75 Pagaliau, kaip matyti iš šio sprendimo 28 ir 40–45 punktų, ieškovas pagrindinėje byloje, viena vertus, Vokietijos vyriausybės manymu, turi teisę gyventi šalyje pagal nacionalinę teisę bent jau iki 2012 m. lapkričio 2 d., – šis terminas gali būti dar pratęstas, – ir, antra vertus, iš principo jam gali būti suteiktas ilgalaikio gyventojo statusas, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2003/109.

76 Šiomis sąlygomis negalima pagrįstai teigti, kad šioje pagrindinėje byloje nagrinėjamas sprendimas gali iš Y. Iida dukters ar sutuoktinės atimti teises, susijusias su jų Sąjungos piliečio statusu, arba kliudoma naudotis jų teise laisvai judėti ir gyventi valstybės narės teritorijoje (minėto Sprendimo *McCarthy* 49 punktas).

77 Šiuo klausimu primintina, kad tik visiškai hipotetinės galimybės, jog gali būti pasinaudota teise laisvai judėti, nepakanka, kad būtų nustatytas pakankamas ryšys su Sąjungos teise, pateisinantis šių nuostatų taikymą (žr. 1997 m. gegužės 29 d. Sprendimo *Kremzow*, C-299/95, Rink. p. I-2629, 16 punktą). Taip yra ir visiškai hipotetinių galimybių, kad gali būti kliudoma pasinaudoti minėta teise, atveju.

78 Dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytų pagrindinių teisių, pirmiausia Chartijos 7 ir 24 straipsniuose numatytų teisės į privataus gerbimą ir šeimos gyvenimo ir vaikų teisių, reikia priminti, kad Chartijos nuostatos, kaip nurodyta jos 51 straipsnio 1 dalyje, yra skirtos valstybėms narėms tik kai jos įgyvendina Sąjungos teisę. Pagal šio straipsnio 2 dalį Chartija neišplečia Sąjungos teisės taikymo srities už Sąjungai suteiktų įgaliojimų ribų, nesukuria Sąjungai naujų įgaliojimų ar užduočių ir nepakeičia Sutartyse nustatytųjų. Taigi Teisingumo Teismas turi aiškinti Sąjungos teisę atsižvelgdamas į Chartiją, bet paisydamas Sąjungai suteiktų įgaliojimų ribų (žr. minėto Sprendimo *Dereci ir kt.* 71 punktą).

79 Siekiant nustatyti, ar Vokietijos institucijų atsisakymas išduoti Y. Iida „šeimos nario Sąjungos piliečio leidimą gyventi šalyje“ yra susijęs su Sąjungos teisės įgyvendinimu, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnį, reikia patikrinti, be kita ko, ar nagrinėjamais nacionalinės teisės aktais siekiama įgyvendinti Sąjungos teisės nuostatą, šių teisės aktų pobūdį ir ar jais siekiama kitų tikslų nei tie, kurie nustatyti Sąjungos teisėje, net jeigu jie šiai teisei gali daryti netiesioginį poveikį, taip pat, ar egzistuoja konkretūs Sąjungos teisės aktai šioje srityje arba galintys jiems daryti poveikį (žr. 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Annibaldi*, C-309/96, Rink. p. I-7493, 21–23 punktus).

80 Nors pagal *Aufenthaltsgesetz* 5 straipsnį, pagal kurį numatoma išduoti „šeimos nario Sąjungos piliečio leidimą gyventi šalyje“, iš tikrųjų siekiama įgyvendinti Sąjungos teisę, vis dėlto ieškovo pagrindinėje byloje situacijos Sąjungos teisė nereglamentuoja, todėl jis netenkina būtinų šio leidimo išdavimo sąlygų pagal Direktyvos 2004/38 10 straipsnį. Be to, nesant ieškovo pagrindinėje byloje prašymo suteikti ilgalaikio gyventojo statusą pagal Direktyvą 2003/109, jo situacija niekaip nėra susijusi su Sąjungos teise.

81 Šiomis aplinkybėmis Vokietijos institucijų atsisakymas suteikti Y. Iida „šeimos nario Sąjungos piliečio leidimą gyventi šalyje“ nėra susijęs su Sąjungos teise pagal Chartijos 51 straipsnį, todėl šio atsisakymo atitiktis pagrindinėms teisėms negali būti nagrinėjama atsižvelgiant į joje nustatytas teises.

82 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, jog esant situacijoms, kurių nereglamentuoja direktyvos 2003/109 ir 2004/38, ir kai nėra jokio kito ryšio, kuris jas sietų su kitomis pilietybę reglamentuojančiomis Sąjungos teisės nuostatomis, trečiosios šalies pilietis negali pasiremti išvestine Sąjungos piliečio teise gyventi šalyje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

83 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

Esant situacijoms, kurių nereglamentuoja 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, ir kai nėra jokio kito ryšio, kuris jas sietų su kitomis pilietybę reglamentuojančiomis Sąjungos teisės nuostatomis, trečiosios šalies pilietis negali pasiremti išvestine Sąjungos piliečio teise gyventi šalyje.

Parašai.